

## BAB I

### BUBUKA

#### 1.1 Kasang Tukang Masalah

Kecap sastra asalna tina basa Sansekerta; tina akar kecap *sas* anu miboga harti méré pituduh, pikeun ngajarkeun atawa méré intruksi, sedengkeun ahiran-*tra* ilaharna dipaké pikeun nuduhkeun alat, jeung sarana. Cindekna sastra téh miboga harti alat pikeun ngajar, buku pikeun pituduh, buku intruksi atawa pangajaran (Koswara, 2013, kc. 3). Salian ti éta, karya sastra miboga fungsi, salaku pakakas komunikasi, pakakas nuluykeun tradisi jeung révitalisasi budaya, pangwangun ajén kamanusaan, jeung salaku panglipur haté (Isnendes, 2010, kc. 17).

Saupama ditilik tina wanguanna, karya sastra téh aya tilu rupa, nyaéta prosa, puisi, jeung drama. Novél kaasup kana karya sastra prosa. Novél nyaéta prosa rékaan nu ngawujud lalakon, wujudna panjang, sarta galur caritana ngarancabang. Novél aya nu sifatna serius jeung aya anu sifatna ngahibur. Novél serius mibanda fungsi sosial lantaran méré ajén keur nu macana, sedengkeun novél hiburan mibanda fungsi personal lantaran ukur nawarkeun hiburan ka nu macana (Isnendes, 2010, kc. 39).

Ku kituna, minangka karya fiksi anu panjang, novél miboga struktur carita anu tangtu anu méré gambaran ngeunaan kahirupan manusa. Salasahiji novél Sunda anu méré gambaran ngeunaan kahirupan manusa, nyaéta novél *Teu Pegat Asih* Saduran Moh. Ambri nyampak ajén-inajén kahirupan, upamana waé ajén moral. Novél *Teu Pegat Asih* mangrupa salasahiji novél saduran tina *Kasih Tak Terlerai* karya Soeman Hs taun 1931, nu ditarjamahkeun kana basa Sunda ku Moh. Ambri. Novél *Kasih Tak Terlerai* ngagunakeun basa Indonésia jeung Malayu, sedengkeun novél saduranana *Teu Pegat Asih*, ngagunakeun basa nu gampang dipikaharti lantaran ngagunakeun basa Sunda pikeun basa panganteurna.

Saupama ditilik tina segi budayana, tangtu aya bédana antara novél aslina jeung novél saduranana, lantaran budaya anu nyampak dina novél saduranana ku Moh. Ambri dibawa kana suasana budaya urang Sunda, sok sanajan kitu tetep teu ngaleungitkeun karya aslina.

Patali jeung bahan pangajaran aprésiasi sastra di SMA, udagan dina ieu panalungtikan téh sangkan siswa bisa ngaaprésiasi ajén-inajén moral ngaliwatan rupa-rupa karakter palaku anu aya dina novél, tur bisa ngawilah-wilah mana paripolah nu hadé pikeun diturut jeung mana paripolah anu teu hadé. Ieu hal téh luyu jeung pamadegan (Salfia, 2015) anu nételakeun yén panalungtikan ngeunaan karya sastra hususna novél perlu ditingkatkeun lantaran hasil tina panalungtikanna bisa dijadikeun bahan ajar. Ku kituna, novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri dijadikeun salaku alternatif bahan pangajaran aprésiasi sastra di SMA kalawan ngagunakeun tilikan struktural jeung ajén moral.

Upama ditilik tina kaayaan kiwari réa siswa nu teu maham kana ajén moral, ieu hal téh balukar tina nuturkeun kamajuan jaman jeung gaya hirup nu modérn. Luyu jeung pamadegan (Suwendra, 2018, kc. 242) salasahiji bangbaluh anu karandapan ku siswa rumaja téh nyaéta krisis moral dina unggal wanguetta. Ieu hal balukar tina nuturkeun kamajuan jaman jeung gaya hirup anu modérn. Ku kituna, panalungtikan kana novél nu ngaguar ngeunaan ulikan struktural jeung ajén moral masih kénéh perlu dilaksanakeun. Novél salaku bahan pangajaran sastra diharepkeun bisa ngalatih kamekaran ajén-inajén moral pikeun siswa (Wahyudiyanto, 2018, kc. 3).

Panalungtikan ngeunaan stuktural jeung ajén moral dina karya sastra, hususna kana novél geus réa dilaksanakeun, di antarana waé “Struktur Carita jeung Ajén Moral dina Novél *Kakarén Révolusi* karya Tatang Sumarsono pikeun Bahan Pangajaran Maca di kelas XI SMA” ku Yanuar Ahmad Najih taun 2015, “Ulikan Struktur jeung Ajén Moral dina Kumpulan Carpon *Dua Wanoja* Karya Chye Retty Isnendes pikeun Bahan Pangajaran Maca di SMP” ku Agung Cahya Nugraha taun 2017, jeung “Ulikan Struktural jeung Ajén Moral dina Novél *Anjar Lawan Raja Bangsat* karya Achmad Rustandi pikeun Bahan Pangajaran Aprésiasi Sastra di Kelas XI SMA” ku Erik Eriansyah taun 2017.

Dumasar kana sawatara keterangan di luhur, katitén can aya panalungtikan saméméhna anu nalungtik novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri. Tina jihat ulikan struktural jeung ajén moral. Ku kituna, perlu ngayakeun panalungtikan anu

dirumuskeun dina judul. “Novél *Teu Pegat Asih* (saduran Moh. Ambri) pikeun Bahan Pangajaran Aprésiasi Sastra di SMA (Ulikan Struktural jeung Ajén Moral)”.

## **1.2 Rumusan Masalah**

Dumasar kasang tukang di luhur, masalah dina ieu panalungtikan dirumuskeun ngaliwatan kalimah pananya di handap.

- 1) Kumaha unsur struktural dina novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri?
- 2) Ajén moral naon waé nu nyampak dina novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri?
- 3) Kumaha larapna hasil panalungtikan novél *Teu Pegat Asih* pikeun bahan pangajaran aprésiasi sastra di SMA?

## **1.3 Tujuan Panalungtikan**

Dumasar kana rumusan masalah, tujuan dina ieu panalungtikan kabagi jadi dua bagian nyaéta tujuan umum jeung tujuan husus. Ébréhna sakumaha ieu di handap.

### **1.3.1 Tujuan Umum**

Tujuan umum tina ieu panalungtikan nyaéta pikeun nganalisis jeung ngadéskripsikeun ajén moral naon waé nu nyampak dina novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri.

### **1.3.2 Tujuan Husus**

Tujuan husus dina ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngadéskripsikeun:

- 1) Unsur struktural anu aya dina novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri;
- 2) Ajén moral anu nyampak dina novél *Teu Pegat Asih* saduran Moh. Ambri;
- 3) Larapna hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran aprésiasi sastra di SMA.

## **1.4 Mangpaat Panalungtikan**

Mangpaat tina ieu panalungtikan kabagi kana dua bagian, nyaéta mangpaat tioritis jeung mangpaat praktis.

### **1.4.1 Mangpaat Tioritis**

Sacara tioritis, ieu panalungtikan miboga mangpaat pikeun ngeuyeuban jeung mekarkeun élmu pangaweruh ngeunaan larapna unsur struktural jeung ajén moral salaku alternatif dina nganalisis karya sastra.

### **1.4.2 Mangpaat Praktis**

Mangpaat praktis dina ieu panalungtikan nyaéta:

- (1) Pikeun nu nalungtik ieu panalungtikan bisa nambahán élmu pangaweruh hususna ngeunaan unsur struktural jeung ajén moral.
- (2) Pikeun guru ieu panalungtikan bisa dijadikeun pangdeudeul pikeun bahan pangajaran aprésiasi sastra di SMA.
- (3) Pikeun siswa ieu panalungtikan bisa nambahán élmu pangaweruh dina karya sastra hususna dina nganalisis unsur struktural jeung ajén moral.
- (4) Pikeun masarakat umum ieu panalungtikan bisa ngajembaran élmu pangaweruh hususna dina karya sastra ngeunaan ajén moral.

## **1.5 Raraga Tulisan**

BAB I Bubuka, medar kasang tukang masalah, rumusan masalah, tujuan panalungtikan anu dibagi jadi dua nyaéta tujuan umum jeung tujuan husus, mangpaat panalungtikan anu ngawengku mangpaat tioritis, jeung mangpaat praktis, sarta sistematika penulisan.

BAB II Ulikan Tiori, medar ngeunaan tiori-tiori anu baris jadi tatapanan panalungtikan. Tiori-tiori nu dipedar di antarana ngeunaan novél, struktural, ajén moral, bahan pangajaran, jeung aprésiasi sastra. Salian ti ngeunaan tiori-tiori anu jadi tatapanan, dina bab II dipedar ngeunaan panalungtikan saméméhna jeung raraga mikir panalungtikan.

BAB III Métodologi Panalungtikan, medar ngeunaan métode panalungtikan nu ngawengku désain panalungtikan, sumber data, téhnik ngumpulkeun jeung nganalisis data, jeung instrumén panalungtikan.

BAB IV Hasil jeung Pedaran tina panalungtikan, di antarana medar ngeunaan hasil panalungtikan, nyaéta analisis data nu patali jeung rumusan masalah sarta tujuan panalungtikan, anu analisis datana patali jeung tiori-tiori anu aya dina bab II.

BAB V Kacindekan, Implikasi jeung Rékoméndasi, medar ngeunaan penafsiran ahir panalungtik kana hasil analisis panalungtikan. Kacindekan téh mangrupa jawaban tina rumusan masalah, salian ti éta, aya implikasi jeung rékoméndasi minangka lajuning laku tina hasil panalungtikan